

ÎNCHEIERE

20 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Oleg Sternioală
Victor Burduh, Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Donea Pavel și Munteanu Valentina,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Donea Pavel împotriva Valentinei Munteanu cu privire la împărțirea proprietății în devălmășie a soților, înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului și acțiunea înaintată de Munteanu Valentina și Munteanu Stanislav (succesorii intervenientului principal Munteanu Constantin) împotriva lui Donea Pavel cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate asupra imobilului,

împotriva deciziei din 27 decembrie 2017 a Curții de Apel Cahul, prin care au fost respinse apelurile depuse de Donea Pavel și Munteanu Valentina și a fost menținută hotărârea din 18 octombrie 2016 a Judecătoriei Cahul,

c o n s t a t ă :

La 22 octombrie 2009 Donea Pavel a depus cerere de chemare în judecată împotriva Valentinei Munteanu (Donea), solicitând partajarea imobilului dobândit în căsătorie, în două părți, atribuindu-i 1/2 cotă-parte.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că a înregistrat la 20 iunie 1986 căsătoria cu pârâta, în rezultatul căreia s-au născut doi copii care la moment sunt majori. Căsătoria a fost desfăcută la 23 august 2002, fapt probat prin certificatul de divorț.

În timpul căsătoriei au construit o casă locativă, situată în XXXXX. Din cauza neînțelegerilor familiale, a fost nevoit să locuiască separat de fosta soție. Mai mult ca atât, fosta soție s-a recăsătorit. Pentru a-și proteja dreptul său de proprietate și a administra imobilul, este nevoit să se adreseze în instanță în vederea partajării imobilului.

La 24 septembrie 2010 Munteanu Constantin a depus cerere de intervenire în proces în calitate de intervenient principal, formulând pretenții proprii față de Donea Pavel și Munteanu Valentina și solicitând recunoașterea dreptului său de proprietate

asupra 1/3 cotă-parte ideală din casa lit. A și 1/2 din veranda lit. a, anexa locativă lit. A, garaj lit. 1, bucătăria de vară lit. 2, magazie lit. 3, magazie lit. 4, poartă lit. I, gard lit. II, gard lit. IV, bazin lit. III.

În motivarea acesteia a indicat că, Donea Pavel este primul soț a Valentinei Munteanu, cu care au locuit împreună din 1986 până la condamnarea lui în 1995. La întreținere aveau doi copii minori. În satul XXXXX, Donea Pavel și Valentina Munteanu au construit o casă din trei camere și un coridor, pereții lipiți cu lut, acoperit cu foi de ardezie, ușile și ferestrele din lemn, fără poartă, gard.

Din anul 1997 Munteanu Constantin a locuit împreună cu Valentina Munteanu în relații de concubinaj. Donea Pavel fiind condamnat la privațiune de libertate pe un termen îndelungat, a avut o înțelegere cu Valentina Munteanu, precum că-i lasă acesteia casa nefinisată. În anul XXXXX s-a născut copilul comun XXXXX, de aceea au hotărât să legalizeze relațiile familiare. Valentina Munteanu a inițiat procedura de desfacere a căsătoriei cu Donea Pavel, după care el a înregistrat căsătoria cu Munteanu Valentina.

A susținut reclamantul că casa și terenul aferent au fost întreținute de el și de Valentina Munteanu. Impozitele funciare au fost achitate tot de ei, pe numele Valentinei Munteanu.

A invocat că cunoscând că Donea Pavel a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Valentinei Munteanu cu privire la partajarea averii în devălmășie și că a fost dispusă efectuarea expertizei tehnice privind stabilirea modului și posibilităților de împărțire a casei și a terenului aferent în două părți egale, a înainta cerere de chemare în judecată, reieșind din faptul că-i sunt încălcate drepturile sale de proprietate.

În cadrul examinării cauzei, la 03 februarie 2011 Donea Pavel prin cerere a completat obiectul acțiunii, solicitând obligarea părților de a nu-i crea obstacole în folosirea a 1/2 cota-parte din imobilul său.

Prin hotărârea din 18 octombrie 2016 a Judecătoriei Cahul a fost admisă acțiunea depusă de Donea Pavel.

S-a partajat în natură imobilul, situat în XXXXX, prin atribuirea conform concluziei specialistului din cadrul OCT Cahul din data de 15 februarie 2010:

Lui Donea Pavel: partea II și anume odăile locative cu nr. 2 cu suprafața de 23.6 m.p., nr.3 cu suprafața de 9.9 m.p., coridor nr.6 cu suprafața de 5.8 m.p., bucătăria nr. 7 cu suprafața 14.8 m.p., baia nr. 8 cu suprafața 3.0 m.p., o parte de verandă lit. a, magazie lit. 4 din casa de locuit situată în XXXXX, nr. cadastral YYYYYY, cu prețul de 31 539 de lei; lotul de teren (II parte) din terenul situat în XXXXX, cu numărul cadastral YYYYYY, cu suprafața de 0.0411 ha;

Valentinei Munteanu: I parte și anume: coridor nr. 1 cu suprafața de 8,2 m.p., odăile locative cu nr. 4 cu suprafața de 11.1 m.p., nr. 5 cu suprafața de 11.0 m.p., o parte de verandă lit. a, garaj lit. 1, bucătărie de vară lit. 2, magazie lit. 3, poartă lit. 1, bazin lit. III din casa de locuit situată în XXXXX, nr. cadastral YYYYYY cu prețul de 45 018 de lei, lotul de teren (I parte) din terenul situat în XXXXX, cu nr. cadastral YYYYYY, cu suprafața de 0.0411 ha;

Pentru folosirea liberă a cotelor-părți divizate, s-a obligat Donea Pavel să instaleze ușa în locul geamului din curte în camera nr. 3, din camera nr. 3 în camera nr. 2, să închidă ușa din coridor nr. 1 în camera nr. 3 de instalat perete despărțitor în verandă conform schemei diviziunii; a fost dispusă intrarea în prima parte a terenului prin portița existentă. Pentru intrarea în partea a doua a terenului Donea Pavel a fost obligat să își instaleze poartă separată conform schemei divizării.

S-a încasat de la Munteanu Valentina în folosul lui Donea Pavel sulta în mărime de 6 739, 50 de lei; s-a încasat de la Donea Pavel în folosul statului taxa de stat în mărime de 998, 35 de lei; s-a încasat de la Munteanu Valentina în folosul statului taxa de stat în mărime de 1 148, 35 de lei.

S-a obligat Munteanu Valentina de a nu pune piedici lui Donea Pavel la folosirea cotei-părți nr. II, atribuite din bunurile imobile cu numerele cadastrale nr. YYYYYY și ZZZZZZ situate în XXXXX.

S-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Munteanu Constantin către Donea Pavel și Munteanu Valentina cu privire la partajarea averii.

La 25 octombrie 2016 Munteanu Valentina, prin intermediul avocatului Ion Stoian, a depus apel nemotivat împotriva hotărârii enunțate, solicitând casarea integrală a acesteia, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinse cerințele reclamantului Donea Pavel în temeiul expirării termenului de prescripție și netemeinicii cererii.

La 17 noiembrie 2016 Donea Pavel, prin intermediul avocatului Tampei Tatiana, a depus apel împotriva hotărârii din 18 octombrie 2016 a Judecătoriei Cahul, ulterior la 17 martie 2017 prin intermediul avocatului Gîrneț Zinaida a depus cererea de apel suplimentară, prin care a solicitat casarea parțială a hotărârii primei instanțe.

Prin decizia din 27 decembrie 2017 a Curții de Apel Cahul s-au respins apelurile depuse de Donea Pavel și Munteanu Valentina și s-a menținut hotărârea din 18 octombrie 2016 a Judecătoriei Cahul.

La adoptarea soluției sale instanța de apel a invocat că relația de concubinaj dintre Munteanu Valentina și Munteanu Constantin în perioada cuprinsă între anii 1997 până la 02.09.2007 nu poate constitui temei de dobândire a dreptului de proprietate. Acest fapt a fost expus și de către instanța de fond în baza pct.24 al Hotărârii Plenului CSJ cu privire la aplicarea unor dispoziții ale Codului civil și ale altor acte normative referitoare la dreptul de proprietate privată asupra imobilelor, inclusiv asupra construcțiilor anexe nr.2 din 27.03.2006. Munteanu Constantin, nefiind proprietar, era în drept să solicite de la proprietarii Donea Pavel și Munteanu Valentina plata unei compensații bănești egală cu contribuția adusă la îmbunătățirile imobilului, în baza principiului îmbogățirii fără justă cauză (art.1389 CC), or dânsul, cunoscând că nu este proprietar, pretinde că a îmbunătățit construcția locativă atât calitativ, cât și cantitativ. Îndeplinirea lucrărilor de întreținere, îngrijire, reamenajare a imobilului litigios nu constituie temei de dobândire a dreptului de proprietate, or, art.317 Cod civil expres stipulează că „tot ceea ce produce bunul, precum și tot ceea ce unește bunul ori se încorporează în el ca urmare a faptei proprietarului, a unei alte persoane ori a unui caz fortuit, revine proprietarului dacă legea nu prevede altfel”. Însă,

Munteanu Constantin și nici succesorii săi nu au formulat pretenții cu privire la compensarea costului propriilor investiții, iar instanța judecătorească nu este în drept să iasă din limitele pretențiilor reclamantului Munteanu Constantin (actual reclamantei Munteanu Valentina).

A mai indicat instanța de apel că curgerea termenului de prescripție de trei ani prevăzută de art.25 Codul familiei pentru cerințele de partaj a averii comune a soților începe nu din momentul încetării căsătoriei, dar din momentul când persoana a aflat sau trebuia să afle despre lezarea dreptului său. Art.8 alin.(2) Codul familiei prevede, că „la examinarea cerințelor ce țin de relațiile familiale, instanța judecătorească aplică normele care reglementează prescripția în conformitate cu prevederile articolelor respective ale Codului civil”.

Conform art.267 alin.(1) Cod Civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanța de judecată, dreptul încălcat este de trei ani. Conform prevederilor legale art.272 alin.(1) Cod civil, termenul de prescripție începe să curgă de ”la data nașterii dreptului la acțiune”, care include momentul ”când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului”.

Prin hotărârea instanței de fond, în conformitate cu art.361 alin.(3) Cod civil, similar art.25 alin.(4) Codul familiei, care stipulează că „în cazul în care unui dintre coproprietari îi este atribuită o parte reală mai mare decât cota sa parte, celorlalți coproprietari li se atribuie o sultă”, i-a fost atribuită reclamantului Donea Pavel recompensă bănească în mărime de 6.739,50 de lei. Această modalitate de împărțire a fost elaborată prin concluzia specialistului, iar apelantul Donea Pavel nu a prezentat probe cu privire la existența unei alte variante de împărțire, care ar constata existența posibilității împărțirii în condiții mai echitabile.

Totodată, instanța de apel a notat că reclamantul Donea Pavel din anul 1995 până la depunerea cererii de chemare în judecată (22 octombrie 2009) nu a contribuit la îngrijirea și întreținerea bunului imobil, toate lucrările de reparație/reconstrucție, reamenajare fiind efectuate de către Munteanu Valentina. Ultima are la întreținere un copil minor. Simpla dorință a reclamantului de a-i fi atribuită partea cu garaj, deoarece dânsul ar fi avut automobil, nu este un argument forte și nu constituie temei de repartajare. Fiind partajat și terenul aferent casei în mod echitabil, reclamantul nu este lipsit de posibilitate de a-și construi garaj.

În astfel de circumstanțe, instanța de apel a conchis că prima instanță a examinat pricina sub toate aspectele, stabilind cu certitudine circumstanțele de fapt și de drept.

La 02 aprilie 2018 Munteanu Valentina a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie respinse cerințele reclamantului Donea Pavel în temeiul expirării termenului de prescripție și netemeinicii cererii.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel nu a constatat și elucidat toate circumstanțele pentru examinarea obiectivă a cauzei, fiind aplicate eronat normele de drept material și procedural și nu a fost aplicată legea care trebuia să fie

aplicată.

La 10 aprilie 2018 Donea Pavel a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea recursului a invocat că hotărârile instanțelor de judecată sunt ilegale și neântemeiate, invocând totodată art.20 din Constituția R.Moldova.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Completul denotă că Curtea de Apel Cahul a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei integrale la 12 februarie 2018, însă la materialele dosarului nu se regăsește dovada recepționării acesteia. Prin urmare, recursurile declarate la data de 02 aprilie 2018 și 10 aprilie 2018 se consideră a fi depuse în termen.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care

erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Donea Pavel și Munteanu Valentina nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să mai menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de

lucruri (cauza Asito vs Republica Moldova, 10 iulie 2010, Meyer vs Germania, 22 martie 2016), însă motivele recursului, invocare în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, care au fost apreciate corespunzător.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibile recursurile declarate de Donea Pavel și Munteanu Valentina.

În conformitate cu art. art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursurile declarate de Donea Pavel și Munteanu Valentina se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecători

Victor Burduh

Iurie Bejenaru